

ПЕТКО ТОДОРОВ
КАСАНДРА

chitanka.info

Пада вечер. Под сянката на Ил настръхнаха пак срещу врагът високите стени. Смърлушиха се нататък в зеленината Приямови палати в трепетно очакване сетнята разправа с ахейците. Сам Приям, залутан из чертозите, оборил глава на гърди — когато вестник от бойното поле дотърча запъхтян и застана пред стария цар. — Свърши се! Паднали Ахил и Аякс, един от собствената си ръка, друг от ръката на Зевса, и залудо останали всички опитни насоки на Одисея, както и на Нестора мъдрия. Тази вечер троянците, щом изскочили из илионските врати и се втурнали към вражеския стан, на мястото, дето ахейците стануваха — димят в пламъци шатри и платната на последните кораби възвивали към Тенедос, татък зад буйните митри на острова. На брегът стърчи само една дървена грамада, прилична на кон, която кой знае какво значи. Едни искали да я внесат в града като трофей и поставят в Акропол, други, противни на това, настоявали да хвърлят в морето този непросен дар на данайците и с него да се заличи и сетния помен от тях в царството на Прияма...

Съкрушен от терзания, петдесет сина оплакал, само не можал да прежали Хектора, опора и защита на всички троянци, Приям вдигна старчески ръце да благодари боговете, че най-подир простряха своята закрила над Троя и не оставиха челядта и старините му на поругание на враговете. Като видя мъжа си, стана — възраждана от тази вест — и престарялата Хекуба, скочиха след нея на крака и всичките ѝ дъщери, дори потъналата в безутешна скръб Андромаха. Зевс, пред стъпките на когото стоят два съсъда — едина с горест пълен, другия с отрада, — проля най-сетне щастие и над тях. След десетгодишни кървави борби първа радост озарява широкия Пергам и шумни веселия се оттйекнаха из чертозите му, първи път подир толкози изпитни!

Незасегнатата от тази обща радост, само една Приямова дъщеря, Касандра, мълком като сянка се отдели през колонадите, зави край тъмните кедри и бързо изчезна навън.

— И в радост, и скръб робът е пак роб. В нищо той не е господар. Радост ли получи, трябва да вдигне ръце да благодари, скръб ли му дойде, ще наведе глава покорно за милост... — загръщаше тя широкия си хитон, чевръсто пристъпвайки към градът, сякаш кудена от шумът и веселбите, що ечаха след нея в Пергам.

Но едва тя приближи градът, весели викове я оглушиха отдалеч. В буен пир се люлей и цяла Троя тази нощ. Потоци от хора се стичат

по кръстопътища и мегдани. Навалени по прозорци и врати, троянки радостно се оглеждат, час по час назъртайки надолу към Илион.

— Идат, идат те, хероите, що прокудиха чак зад вълни хелеспонтски кървавия враг! — викат всички в един глас.

Сред тях старец наставяше:

— Идете, невести, идете в градините, още тази нощ най-крехките грани на дафинът и на миртът, най-благодарните клонки откършете. Венци свийте за победителите, спасили живота и честта на Троя. За тях са цъфтели лаври и мирти в Приямова град.

Крадешком сал извила поглед към стареца, Касандра пак сви между навалищата и горчива усмивка разреза бледните ѝ устни. Но сред общия метеж и тази усмивка, невидяна от никого, бързо се спотаи в сърцето ѝ — там, де сълзи окъпват всяка горест, та кога тя се покаже след време на свят, блясъка на сълзите да заслепи всички и никой да я не познай...

Като заблудена тя се залута сама из тълпата и нийде я не свъртя. А веселбите се разгарят. Там се обаждат тръби, запремятаха се отгатык флейти и вихрен танц като да завъртява цяла Троя. Касандра едвам се промъква. И ей отдолу се показаха снажни воини — вдигнали горди погледи, пристъпват насам. Както морски вълни се втурват към високите гранити, за да се разбият и пак отново се възмогнат срещу тях, тълпите се отбиха във воините, стъписаха се, зашумяха и пак отново се втурнаха да ги обсипват с почести и цветя... С накипяла жажда за борба, в гърди с неизтощени сили се връщат храбрите троянци. Копията са скрити. Чак отзад отмахнати, мечовете се бият по бедрата. И прегръща наложницата си воин сега със замахът, с който може би е щял да върти меча на бранно поле.

— Вино, вино, хей! — реве един със запенени уста там.

— Троянци, туй не са жени, ни деца! — вика друг. Да не блъснат щитове и да обърнат гръб...

И подиямат се присмехи отвред.

Но сред туй общо опиянение Касандра озарява мощна промисъл. Божествено съзнание вълнува нейната гръд и страстен копнеж я влече към стъгдата. — „... Горко на победителя, който след като изтощи сили в пиршества и бой, пак ще превие врат над оралото, сред дребни грижи да влачи дните си...“

И тя отби поглед нататък, де по прагищата невести и беловласи жени извиваха очи нагоре, вече унесени в блянове за мирен живот. — Полята, десет години тъпкани и обливани с кърви, пак ще застелят буйнокласи ниви, пак ще оглашат стада бреговете на Симонс и Скамандър, чак до Хелеспонт. Под щедрата десница на боговете, които всякога са обсипвали с благодат техните покрайнини, пак всичко ще цъфне и ще се раззелени околоръст... Как тая богатка надежда ги лелее, как кротко се подема гърди, сякаш отместили тежък камък от себе!

... Такава е човешката съдба! Както празника утре очакват делнични захласи и суети, тъй падение глупаво чака всеки горд поддем на смяна... — и сви се сърцето на Касандра, вдигна вдъхновено чело тя, но на устни ѝ замлъкнаха пророчески слова тоз път. — Кому ще говори сега и за какво? Тя махна ръка. Слезе от стъгдата, зави отстрана и се запъти навън. — Далеч от суетната врява! По-скоро — из тия стръмни улици. Нагоре към Ил!... Там, де се съчетава песента на боговете с вечните блянове и копнежи на земята. Във всеки звук от тази хармония тя долавяше откровение ново да извести. Уви, остана глухи към нейната реч ония, чиято орис трови живота ѝ ден и ноц. — Еднъж ли тя се подяема да вещай бъдните дни на Троя и колко пъти словата ѝ сбираха нехайниците със зяпнали уста край нея. Тъкмо кога в забрава се мъчи да долови най-спотаените ромони на сърцето си, кога сегне да хване неуловимите образи на своите блянове, там някой се зачеше по тила:

— Хубави думи приказва дъщерята на Прияма...

— Аполон, светлоликия, я надари с дарба на всеки блян образ да дава и нечувани-невиждани неща да прокоби.

— Но хубави думи тя всякога говори — с думи ли само ще се залъгват троянци... — сепва се от опиянението на нейната реч и други и цялата тълпа се повръща пак към своето щастливо доволство, изглеждайки я с присмех на уста.

И туй бе нейната мъка — нейното най-висше доволство. Тя сякаш е крилата: бързо се подяема по хълма все по-нагоре и по-нагоре, да избяга от всичко — от врявата и от себе си. Ето и върхът. Касандра разгърна шир от хитон и приседна да отдъхне на меката трева. Но томления невнятни и тук ѝ не дават покой! Сбъдва се жестоката прокоба, що нявга Аполон ѝ прокоби в свещената гора — когато тя

сети огъня на божествено вдъхновение да разгаря гърдите ѝ първи път, а отмина гордия Олимпиец! — За да сдобие нейната любов, той нищо не пожали, дори божествения си дар да предвещава съдбите човешки... Но и когато почна да разбира тайнствения ромон на горите, да чете в пламъците на огъня и слуша шепота на звездите — пак не пристана тя послушница на Аполона да бъде...

— Богиня съм и сама като богиня ще живея. Прощавай! — и отмина го хладно Касандра.

— Горко ти, дъще Прямова, която съблазнява венецът на ясновидача — трънен венец е той. Твоите слова, необгорени от любов, никой няма да повярва, твоята реч, непрекъсната от въздишки и неслъкатушена от смехът — ще прозвучи без отгъек през пустинята на людските души!... — И дълго гледа след нея Аполон, докато тя се изгуби нататък по своя път...

Нощта облъхваше върхът, милваше моравата и с кроткия си лъх като че разведряше и душата на Касандра. Спи морна от веселби вече долу Троя, спят нататък и крепки стени, и полята ратни. Само Скамандър се блъска в бреговете, ехти в нощта и прегракнал, отлива към задрямалите вълни на Хелеспонт. — Водите му ту тайнствено притихват край ракитаците, ту в присмех кипнат над леската: каква ли орис предвещават пак за утрешния ден, какви ли прилуки и несрети?

Касандра дълго се прислушва сред тишината на нощта и в грозно предчувствие спотаи дъх. Тя вдигна потъмнял поглед. В туй време нататък по брега, палеха вече да горят телата на падналите през денят воини. И ей шумът на водите сякаш трепна в пламъка над мъртвите тела. Мигом се сплитат червено-синкави пламъци, спотайват се, побледняват и пак избиват като тайнствени слова. Вещателката скочи поразена. — Камък на камък от Троя няма да остане!...

Тя праметна широкия хитон, но непристъпила още крачка надолу, стъписа и отпусна десница:

— Аз предсказах преди седем години Хекторовата смърт. Никой не чу. — Няма кой да чуе и за утрешния ден...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.